

Mr. sc. Alan UZELAC*

UDK 347.918:339.5(497.5) "1992/1997"

PET GODINA MEĐUNARODNE TRGOVAČKE ARBITRAŽE U HRVATSKOJ

Presjek rada Stalnog izabranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori 1992.-1997.

Uspriko dugoj arbitražnoj tradiciji i velikom arbitražnom iskustvu mnogih arbitara, u Hrvatskoj do 1992. godine nije postojala arbitražna ustanova koja bi rješavala međunarodne arbitražne sporove. Donošenjem Zagrebačkih pravila - arbitražnog pravilnika Stalnog izabranog sudišta pri HGK za rješavanje sporova s međunarodnim elementom - započelo je novo poglavlje u povijesti arbitražnog sudjelovanja na teritoriju Republike Hrvatske. U ovome radu autor analizira razvoj arbitražnog sudovanja u razdoblju 1992-1997. godine i postupke koji su u tome razdoblju vođeni pri SIS-HGK.

1. UVOD - ARBITRAŽA U REPUBLICI HRVATSKOJ

1.1. Kada je u travnju 1992. godine, usred ratnih događanja, Skupština Hrvatske gospodarske komore donijela Pravilnik o rješavanju sporova s međunarodnim elementom pred Stalnim izbranim sudištem pri HGK,¹ malo je tko mogao vjerovati da će se ta arbitražna pravila, poznatija pod svojim skraćenim imenom kao "Zagrebačka pravila",² toliko brzo potvrditi u praksi. Sada, nakon što su u ne-

* A. U., Pravni fakultet u Zagrebu

1 Pravilnik o rješavanju sporova s međunarodnim elementom (Zagrebačka pravila) donesen je na 2. sjednici Skupštine HGK od 15. travnja 1992. godine, a objavljen je u "Narodnim novinama" br. 25/92 od 29. travnja 1992. godine. Od svoga donošenja do danas Zagrebačka pravila nisu bila mijenjana.

2 Naziv "Zagrebačka pravila" međunarodni je pravilnik dobio radi praktičnosti u navođenju, prema uzoru na arbitražna pravila Međunarodnog arbitražnog sudišta pri Gospodarskoj komori Austrije (tzv. Wiener Regeln).

ponovljenom događanju na sazi više od pet godina, vrijeme je da se pogledamo kroz prizmu činjenica (i statističke podatke) o proteklom razdoblju - o praksi međunarodne trgovačke arbitraže u Republici Hrvatskoj.

Prvo što nam očigledno je da arbitraža u Hrvatskoj ima iza sebe dugu tradiciju. Iako se malo bilježe da su se sporovi obrtnika i malih trgovačkih poduzetnika u pravilu rješavali arbitražom; tadašnji je Obrazloženje u Hrvatskoj, Hrvatske i obrtničke komore, svoje predmete rješavali u desetinama tisuća.³ U bivšoj Jugoslaviji hrvatski su arbitri bili najutjecajnije publikacije iz područja međunarodne arbitraže su upravo u Zagrebu.⁴ Od šezdesetih godina prošlog stoljeća sudište koje se do devedesetih godina potvrdilo kao kvantitativno najveće središte sporova između domaćih trgovačkih subjekata.⁵

1.3. Iako jednako kao što se i Hrvatska tijekom čitavog tog razdoblja potvrdila drugim državnopravnim tvorevinama, tako je i međunarodna arbitraža u Hrvatskoj bila moguća samo u okviru drugih arbitražnih institucija. Do stjecanja nezavisnosti u Hrvatskoj tako nije postojala niti jedna ustanova koja bi provodila tzv. arbitražu s elementom inozemnosti. To nije bilo ni moguće zbog toga što su zakoni dopuštali da arbitražu trgovačkih sporova u inozemstvu od strane bilo koje fizičke ili pravne osobe provodi samo institucija u bivšoj Jugoslaviji, beogradska Vanjskotrgovačka arbitraža (VTA).⁶ Nakon promijenjena tek raskidanjem veza s bivšom državom.⁷ No ka otpala vanjska ograničenja, preostala su unutarnja: trebalo je po prvi put osporiti

3 Usp. ĐUKA, M., Stalni izabrani sud pri Privrednoj komori Hrvatske, u: Arbitraža i poduzeće, Zagreb 1991, str. 65-108. Prema svjedočanstvima, taj je arbitražni sud koji je neposredni danišnji SIS-HGK (osnovan 1853. godine), npr. 1926. godine imao sub iudice oko 3.500 predmeta.

4 Kao poseban primjer v. iscrpnu zbirku tekstova i komentara GOLDĀTAJN / Međunarodne trgovačke arbitraže, Zagreb 1987. Usp. i iscrpnu bibliografiju radova hrvatskih arbitara objavljenu u Croatian Arbitration Yearbook, Vol. 2, str. 217 i d. (priredila S. Obuljen).

5 Stalni izabrani sud pri Privrednoj komori SR Hrvatske osnovan je 1965. godine, kao najstarija i najbrojnija je dominirao sovjetski tip prisilne arbitraže - ponovo omogućena (iako uvelike ograničena) "pravna", tj. dobrovoljna arbitraža u sporovima između domaćih pravnih subjekata.

6 Usp. ČIKIĆ, st. 2 tadašnjeg saveznog Zakona o udruživanju u opća udruženja i pr komora, "Službeni list", 54/76, te čl. 1. Pravilnika o VTA, "Službeni list" 70/81.

7 Preuzimanje nadležnosti za međunarodne sporove teklo je paralelno s pro razdruženja. Provođenje međunarodne arbitraže pred jednom arbitražnom institucijom sa sj u Republici Hrvatskoj omogućeno je tako prvi put donošenjem Uredbe o Hrvatskoj gospodarskoj ("Narodne novine", br. 42/91 od 16. kolovoza 1991), čiji je čl. 10. propisao da " (5) Fizičke ili domaće ili strane osobe (fizičke osobe s prebivalištem ili trajnim boravištem u inozemstvu, o pravne osobe sa sjedištem u inozemstvu) mogu ugovoriti nadležnost Stalnog izabranog sudišta: posredovanje radi miranja ili za odlučivanje u sporovima o pravima kojima mogu slobodno raspolaziti ako zakonom nije određeno da za odlučivanje o određenim vrstama sporova postoji isključiva st međunarodna nadležnost redovitog suda." Veoma slična odredba ušla je potom u Statut HGK ("Narodne novine" br. 56/91), te u Zakon o Hrvatskoj gospodarskoj komori, čl. 19. ("Narodne r br. 66/91 od 9. prosinca 1991.).

hrvatsku instituciju za pružanje arbitražnih usluga na bitno različitoj sadržajnoj i aktivnoj razini. Arbitražna je ustanova, Stalno izbrano sudište pri HGK, doduše imala, a postojali su i kvalificirani arbitri koji su svoje iskustvo stekli u arbitražnim postupcima širom svijeta. No postavljalo se pitanje kako i prema kojim pravilima nove, međunarodne predmete rješavati. S jedne strane, postojeća pravila te stvari nisu ni predviđala niti dopuštala postupanje u međunarodnim predmetima; s druge strane, čak i kada bi to postojeća pravila omogućavala, kompleksna struktura narodne arbitraže iziskivala je novi i bolji okvir, koji će rješavati niz pitanja vezanih za "domaćim" predmetima niti ne pojavljuju - pitanja jezika, primjenjivog pravnog i procesnog prava, nacionalnosti arbitara, mjesta arbitraže, prevođenja i tumačenja, granica stranačke dipozicije te drugih detalja koji u međunarodnom postupku mogu presudno utjecati na tijek postupka, njegovo trajanje i valjanost va rezultata.⁸

1.4. Sastavljanje prvog pravilnika za međunarodnu arbitražu u Hrvatskoj bilo je nimalo lagan i jednostavan zadatak. Poteškoću nije stvarao nedostatak modela. Baš naprotiv, glavni se posao sastojao u tome da se razluče najbolje među različitim opcijama koje su se nudile. Kako je arbitražni pravilnik u pravilu prva stvar koja koju dobivaju oni koji su zainteresirani za ugovaranje arbitražne klauzule, on je sastaviti takav pravilnik koji će biti razumljiv i prihvatljiv potencijalnim korisnicima i stranim arbitražnim ekspertima, a istovremeno se moralo usklađeno uklopiti u domaći pravni sustav. U konačnici su Zagrebačka pravila, čiji je projekt sastavljen za samo nekoliko mjeseci, izabrala pomalo eklektičan, no kritički prihvaćen pristup. Za njihovu su osnovicu uzeta arbitražna pravila UNCITRAL-a (od strane UN-a za međunarodno trgovačko pravo), no podešena i prilagođena uz pomoć drugih izvora - pravilnika renomiranih svjetskih arbitražnih ustanova kao što su Međunarodno arbitražno sudište ICC-a (Međunarodne trgovačke komore) u Parizu i Austrijski arbitražni centar u Beču, modelskog arbitražnog zakonodavstva različitih naroda, domaćih procesnih zakona i izvornih rješenja. Kada su jednom donesena i objavljena⁹ (a nedugo zatim i prevedena na četiri svjetska jezika), Zagrebačka pravila su listom zadobila pohvale onih inozemnih promatrača koji su imali prilike vidjeti. Oni su u njima prepoznali suvremen, kvalitetan i fleksibilan pristup za arbitražno rješavanje sporova u kojima sudjeluju strana trgovačka društva i strani gospodarski subjekti koji investiraju svoj kapital u Republici Hrvatskoj.¹⁰

⁸ Usp. tekst čl. 1 Pravilnika o Stalnom izbranom sudu pri Privrednoj komori Hrvatske (NN 19/91 i 15/90). Nakon donošenja Zakona o HGK, ovaj je pravilnik privremeno dopunjen u prosincu 1992. godine (vidi "Narodne novine", br. 69/91), no samo utoliko što je čl. 1. sada predviđao i sporove nastale izvan inozemnosti. Osim što je riješila pitanje dopuštenosti, ova izmjena i dopuna je ostala bez pitanja tada još ostavila neriješenim.

⁹ Vidi supra, bilj. 1. Uz Zagrebačka pravila donesena je i Odluka o troškovima u postupku s međunarodnim elementom (NN 57/92 od 22. rujna 1992. godine).

¹⁰ Između ostaloga, tekst Zagrebačkih pravila objavljen je u časopisu Yearbook Commercial Arbitration, te u časopisu Wirtschaft und Recht im Osteuropa, a redovito se prenosi i u Handbuch des Handelsrechts und Recht im Osteuropa.

1.5. Stvaranje pogodnog normativnog okvira za provođenje međunarodnih arbitraža nije, međutim, samo po sebi bilo dovoljno. S jedne strane, ratne godine nisu pogodovale snažnijem sudjelovanju stranog kapitala, pa time nije dolazilo ni do toliko intenzivno do zaključivanja ugovora u kojima bi se nalazila arbitražna klauzula. S druge strane, bilo je potrebno mnogo rada na promicanju arbitraže, razbijanju početne nepovjerljivosti njenih potencijalnih korisnika i upoznavanju šire domaće i inozemne arbitražne javnosti s novim mogućnostima i potencijalima novog arbitražnog servisa. Taj dio posla otpočeo je ambiciozno od samih početaka. Zamisao je bila da se Zagreb pretvori u regionalni arbitražni centar kome će gravitirati predmeti iz šire okoline, pa i iz Središnje i Istočne Europe u cjelini.

1.6. Ta se zadaća mogla u počecima doimati nerealanom. Ratna okolina zasigurno nije pogodovala širenju metoda mirnog rješavanja sporova i želji poslovnih ljudi i arbitara da svoje sporove podvrgnu arbitraži u Hrvatskoj. Ipak, odlučilo se ići protiv matice. Nakon što su Zagrebačka pravila u svibnju stupila na snagu, već u prosincu 1992. organizirana je međunarodna arbitražna konferencija, te je objavljen zbornik radova o arbitraži u Hrvatskoj i Sloveniji.¹¹ Arbitražna je konferencija izazvala neočekivanu pozornost domaćih i stranih promatrača te se pretvorila u tradicionalnu manifestaciju - Hrvatske arbitražne dane, koji će se i ove godine u isto doba, sada već po peti put, održati u Zagrebu. Godinu dana nakon toga pokrenut je i međunarodni časopis na engleskom jeziku Croatian Arbitration Yearbook¹², koga mnogi smatraju jedinstvenim po svojoj koncepciji i sadržaju u čitavoj široj regiji. Ono što nije bilo moguće ostvariti u intenzitetu i broju konkretnih predmeta, ostvareno je u stručnom i akademskom pogledu. Stalno izbrano sudište pri HGK počelo je zadobivati sve zapaženije mjesto u međunarodnim pregledima arbitražnih zbivanja.

1.7. No nisu se sve aktivnosti odvijale samo na znanstvenom i promotivnom planu. U početku polako i uz poteškoće, počeli su se postupno pojavljivati prvi međunarodni predmeti.¹³ Oni su u neobično brzo sustizali tzv. "domaće" sporove (sporove u kojima sudjeluju jedino hrvatske stranke), da bi do danas zauzeli gotovo 50 posto svih predmeta koji se rješavaju pred Stalnim izbranim sudištem pri HGK.

1.8. Kako arbitražne institucije i postoje u prvom redu radi toga da bi pružale pomoć strankama u organiziranju konkretnih arbitražnih postupaka, bit će zanimljivo vidjeti što govori jezik brojaka te pogledati statistiku predmeta Stalnog izbranog sudišta u prvih kratkih, ali uspješnih pet godina njegovog postojanja kao međunarodne arbitražne ustanove.

¹¹ Vidi DIKA-UZELAC-GIUNIO (ur.), Međunarodna trgovačka arbitraža u Hrvatskoj i Sloveniji, Zagreb, 1993.

¹² Dosada su izašli svesci 1 (1994), 2 (1995), 3 (1996) i 4 (1997).

¹³ Prvi su međunarodni predmeti pokrenuti čak i prije no što su Zagrebačka pravila bila donijeta, što svjedoči o neobično živom interesu za međunarodnu arbitražu.

2. BROJ I STRUKTURA PREDMETA

2.1. Kako je vidljivo iz tabele 1¹⁴, u posljednjih pet godina Stalno izbrano šte postupalo je u gotovo 150 predmeta, pri čemu se može primijetiti tendencija da udjela predmeta s elementom inozemnosti (međunarodnih predmeta) u ukupnom broju tužbi koje se podnose Sudištu. Tako je u počecima, 1992. godine, ovih predmeta bilo 6 međunarodnih i 10 domaćih (37,5% međunarodnih), dok je, 1997. godine, podnesene tužbe u 11 domaćih i 14 međunarodnih predmeta (6 međunarodnih).

2.2. Godišnje se u prosjeku pokrene 20-30 novih predmeta. Iako se to iz tabele ne može očitati, i ovdje je vidljiv trend rasta (brojevi iz 1993. i 1994. godine značajno određeni brojem tužbi koje su pokrenute iz istih odnosa, te su spojeno razmatrane). Taj ukupni broj može se činiti malim (pogotovo iz perspektive gledajući na stotinama tisuća neriješenih parnica u Republici Hrvatskoj), no treba imati u vidu da najznamenitija arbitražna institucija u Europi, Međunarodno arbitražno sudište ICC-a u Parizu, osnovano 1923. godine, sa strankama iz 70 zemalja i rima iz 50 zemalja, te provođenjem arbitražnog postupka u 30 zemalja, ima godišnje oko 300-400 novih predmeta.¹⁵ Ista je brojka kod institucija sličnijih našoj zemlji, kod Austrijskog arbitražnog centra u Beču - oko 50-70 novih sporova godišnje.¹⁶

3. NAČIN OKONČANJA PREDMETA

3.1. Tabela 2 može poslužiti kao indikator za dva pokazatelja važna kod arbitražnog postupka. S jedne strane, ona govori o tome koji je postotak predmeta iz pojedinih godina riješen a koji su još u postupku. Iz ovog se podatka može sagledati brzina kojom arbitri rješavaju predmete. S izuzetkom nekoliko stvari koje se još vode zbog raznih izvanjskih okolnosti¹⁷, najveći broj predmeta koji su riješeni u tijeku potječe iz ove godine. Ovaj podatak može zorno posvjedočiti o tome koliko arbitražni postupak ima prednosti pred redovnom sudskom procedurom, koje u Hrvatskoj trenutno treba nekoliko godina čekati samo za to da bi sudski postupak primljeni predmet.

3.2. Tabela 2 također pokazuje i omjer predmeta koji su okončani pravomoćno u odnosu na druge načine okončanja (povlačenje tužbe, brisanje predmeta,

¹⁴ Tablice su reproducirane na kraju rada, nap. aut.

¹⁵ U 1995. godini pred ICC-ovim Sudištem pokrenuto je 427 sporova, pri čemu je zbroj predmeta u vrijednosti u njima bio preko 20 milijardi US dolara. Vidi podatke sa skupa "Instrumenti međunarodne trgovine", HGK, 2.-4. listopada 1997.

¹⁶ Slične, pa i skromnije podatke, ima i Europsko arbitražno sudište u Strassbourgu. Sudišta u kojima su bivaše Jugoslavije, s druge strane, nalaze se u pravilu dosta iza ovih brojki.

¹⁷ Najstariji predmet koji se vodi pred SIS-HGK, primjera radi, nalazi se u mirovanju jer se nekada rješavanje drugog spora pred Međunarodnim arbitražnim sudištem ICC-a.

obustava postupka). Statistika pokazuje da se oko 40 % predmeta završi donošenjem meritorne odluke, što je usporedivo sa sličnim podacima drugih institucija, ako ne i nešto više od njih (npr. kod ICC-a se oko trećine predmeta okončava donošenjem meritorne odluke).

4. STRANKE PO ZEMLJAMA

4.1. Struktura stranaka iz inozemstva koje su se pojavljivale u postupku pred SIS-HGK dosta je reprezentativna za gospodarsku razmjenu Republike Hrvatske. Na prvim se mjestima nalaze stranke iz Italije, Austrije, Njemačke, Bosne i Hercegovine i Slovenije, no ima iz stranaka iz drugih zemalja. Ukupno su se u postupku pojavljivale stranke iz 17 zemalja, što čini dosta impresivan broj za mladu instituciju kakav je SIS-HGK.

5. VRIJEDNOST PREDMETA SPORA

5.1. Posljednji odabrani indikator važnosti dosad ostvarene prakse SIS-HGK sastoji se u visini vrijednosti predmeta spora - što primjereno pokazuje ekonomsku težinu prosječnih predmeta koji se pred Sudištem rješavaju. Kako pokazuje tabela 4, najviše predmeta (44%) ima prosječnu (protu)vrijednost od 10 do 100 tisuća njemačkih maraka; međutim, tek nešto manje (32%) ima predmeta čija je vrijednost između 100 tisuća i milijun maraka. Redovito se pojavljuju i sporovi čija je vrijednost preko milijun DEM. Kumulativna vrijednost predmeta spora u svim predmetima od 1993. godine iznosila je oko 70 milijuna njemačkih maraka, što je već respektabilna svota koja, iako se ne može mjeriti s nekim drugim institucijama, ipak u regionalnim okvirima predstavlja veliko postignuće, posebno imajući u vidu mladost institucije. Kada bi se aritmetički izračunala prosječna vrijednost predmeta pred SIS-HGK, ona bi po predmetu iznosila 526.000 DEM.

6. ZAKLJUČAK

Sve u svemu može se reći da je Stalno izbrano sudište pri HGK u prvih pet godina svoga rada kao međunarodne arbitražne ustanove uspješno ostvarilo prvu fazu svoga konstituiranja - uspostavljanje međunarodnih kontakata i promicanje saznanja o uslugama koje nudi potencijalnim korisnicima. Naredna faza tek predstoji. Nju simbolički označava donošenje novih lista arbitara Stalnog izbranog sudišta za razdoblje 1997-2001. godine. Činjenica da se na njima pojavljuje četrdesetak istaknutih arbitara stranih državljana doprinijet će kako ugledu SIS-HGK, tako i internacionalizaciji njegovog rada te uspostavljanju i održavanju najviših svjetskih

andarda arbitražnog sudovanja. Sve će se to zajedno, nadamo se, uskoro flektirati i na novim statistikama uspješnog rada.

Prilog: Statistički pokazatelji

PREDMETI SIS-HGK U RAZDOBLJU OD 1992-1997: Broj i struktura			
Godina	Domaći predmeti	Međunarodni predmeti	Ukupno predmeta
1992	10	6	16
1993	14	12	26
1994	21	13	34
1995	8	10	18
1996	15	12	27
1997 (do 10/97)	11	14	24
UKUPNO	78	67	145

Tabela 1

PREDMETI 1992-1997: Okončanc-U postupku-Način okončanja			
Godina	Pravorijek	Drugi način	U postupku
1992	8	8	0
1993	10	15	1
1994	7	25	2
1995	6	8	4
1996	11	10	6
1997	1	3	21
UKUPNO	41	69	34

Tabela 2

Stranke po zemljama	
Italija	12
Austrija	11
BiH	10
Slovenija	8
Njemačka	6
Engleska	4
Mađarska	4
Švicarska	3
Češka	2
SAD	2
Cipar	1
Lichtenstein	1
Makedonija	1
Malta	1
Švedska	1
Turska	1
Ukrajina	1
UKUPNO	69

Tabela 3

Broj sporova po vrijednosti (u tisućama DEM)								
god.	do 1	1-10	10-50	50-100	100-500	500-1000	>1 mil.	UKUPNO DEM
1993	4	0	13	3	6	1	2	7 800 000
1994	0	2	11	4	8	4	5	25 000 000
1995	1	4	2	2	6	1	2	7 600 000
1996	0	2	9	8	6	0	2	19 500 000
1997*	0	4	6	3	8	1	3	10 140 000
Σ	5	12	41	20	34	7	14	70 040 000

Tabela 4

* do 10/97

Alan UZELAC

FIVE YEARS OF INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION IN CROATIA

An Analysis of the Activities of the Permanent Arbitration Court at the Croatian Chamber of Commerce 1992-1997

SUMMARY

While arbitration has been a popular and wide-spread medium of settlement of commercial disputes for a long time, until 1992 there were no international arbitration institutions on the Croatian territory. In the time when Croatia was part of Yugoslav federation, administered arbitration was centralized and the law provided for only one institutional arbitration court - the FTAC in Belgrade - while other types of international arbitration, as well as the ad hoc arbitration were not permitted. However, every Yugoslav republic had its own arbitral institutions specialized for domestic arbitration. After dissolution of the federal state, these institutions became the initiators of changes and gradually assumed jurisdiction for international disputes as well. Croatian case was perhaps the first one: the Permanent Arbitration Court at the Croatian Chamber of Commerce in Zagreb started its attempts to broaden its activities and stretch them to cases involving foreign companies even before formal breakdown of the ties with Yugoslavia. The major event that denoted the establishment of the first Croatian international arbitration institution was enactment of the Zagreb Rules, the Rules of International Arbitration institution was enactment of the Zagreb Rules, the Rules of International Arbitration of the PAC-CCC in 1992. In the five years that followed, this institution has evolved into a proper regional arbitration centre. This paper presents an analysis of statistical data with regard to cases brought before PAC-CCC in the 1992-1997 period. Analysis shows that in that period the court dealt with some 70 international cases of average value of about 1 million German Marks, with parties from 15 different countries.

(Ovaj engleski sažetak je autorov.)

Prof. dr. Arsen JANEVSKI*

UDK 347.97

347.918:339.5)(497.2)

JEZIK ARBITRAŽE KAO RAZLOG ZA NEIZVRŠENJE I PONIŠTAJ ARBITRAŽNE ODLUKE

- u povodu jednog slučaja iz bugarske arbitražne prakse -

Povodom slučaja iz bugarske arbitražne prakse kada je državni sud poništio arbitražni pravomoćnik zbog, kako je ustanovio, povrede pravila o uporabi jezika u postupku, izlaže se kritici odluka državnog suda, te se ta odluka ocjenjuje u svjetlu bugarskog prava i međunarodnih konvencija.

I. UVOD

Pitanje jezika u arbitražnom postupku je izvanredno važno jer o tome mogu li stranke uredno komunicirati s arbitražnim sudom i između sebe, mogu li pratiti postupak, ovisit će u bitnome ostvarivanje njihova prava na obranu, prava da svoji slučaj predstave, prezentiraju tome sudu. Upravo stoga povreda pravila o jeziku arbitražnog postupka nije gotovo nigdje sankcionirana sama po sebi, ne predstavlja kao takva apsolutni razlog za poništaj arbitražne odluke ili za odbijanje njenog priznanja i izvrše, već se redovito uzima u obzir samo ako dovede do ugrožavanja prava stranaka da budu saslušane, njihova prava da se bore za svoja prava u arbitražnom postupku, odnosno samo ako ima značenje bitnoga odstupanja od pravila arbitražnog postupka koja su stranke utvrdile ili koja su, kao supsidijarna, predviđena mjerodavnim zakonom. Iz toga bi proizlazilo da ta povreda može biti relevantna samo i u onoj mjeri u kojoj je eventualno ugrozila fundamentalna pro-

* A. J., pravni fakultet u Skoplju